

Ons nummer: O23.001356

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Frysk Programma Landelijk Gebied (FPLG)
Commissie	Doarp, Stêd en Omkriten
Collegebesluit d.d.	8 juni 2023
Portefeuillehouder	Henk de Boer
Team	Strategie & Programma's
Adviseur	Kees De Vries

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

Het college van burgemeester en wethouders besluit in te stemmen met de actieve info voor de gemeenteraad.

Toelichting/achtergrond

1. Inleidend

In het Frysk Programma Landelijk Gebied (FPLG) maakt de provincie samen met de Mienskip en de Friese overheden, de Friese vertaling van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De rijksoverheid wil samen met de andere overheden vóór 2030:

- de natuur ruimte bieden voor herstel en versterking;
- de kwaliteit van water en bodem verbeteren;
- meer doen tegen klimaatverandering.

Dat gebeurt samen met provincies, waterschappen, gemeenten en maatschappelijke partners, (agrarisch) ondernemers, grondeigenaren, grondgebruikers en bewoners. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) gaat op zoek naar oplossingen per provincie en per gebied.

De provincie Fryslân heeft op 9 mei 2023 het concept-FPLG vrijgegeven voor een informele reactieronde (t/m 9 juni 2023). Het concept is in een zeer korte tijd (enkele maanden) tot stand gekomen. De reactieronde is ook kort. De provincie moet nl. uiterlijk 1 juli 2023 komen tot een ontwerp-gebiedsprogramma en die aanleveren bij het Rijk. In afstemming met de Friese gemeenten is een gezamenlijke concept-reactiebrief opgesteld. Daarnaast is een specifieke aanvullende reactiebrief vanuit Súdwest-Fryslân opgesteld. Aanvullend is er ook vanuit de Friese veenweidepartners (de partners binnen het Bestuurlijk Overleg Feangreide; maar zonder de provincie) een reactiebrief opgesteld. De drie brieven zijn binnen de reactietermijn aan de provincie toegestuurd.

Leeswijzer:

Bij punt 2 gaan we in op de tijdlijn rond de FPLG-aanpak. Bij punt 3 is de FPLG-inhoud op hoofdlijnen vermeld. In punt 4 worden de verstuurd reactiebrieven kort toegelicht. Bij punt 5 wordt ingegaan op de afstemming met de raad. Er zijn zes bijlagen meegestuurd.

2. Tijdlijn

Besluit Gedeputeerde Staten 9 mei 2023

Gedeputeerde Staten heeft dinsdag 9 mei 2023 het besluit genomen om het concept-FPLG voor een informele zienswijzeronde vrij te geven. Het conceptstuk is de afgelopen maanden voorbereid, o.a. op basis van een vierdaagse Hackathon en diverse afstemmingsmomenten met de verschillende stakeholders en overheden. Meer informatie is te vinden via: <https://www.fryslan.frl/toekomst-van-friese-platteland-begint-vandaag>. Het concept-FPLG en het bijbehorende bijlagendocument zijn bijgevoegd (Bijlage 01 en 02).

Webinar 10 mei 2023

In de webinar is de stand van zaken rond het FPLG. Zie hier (met ook aanvullend informatie):
https://9c6b0ef0afe74b51b3af8a0174c46224.marketingusercontent.com/m/view/0CRLxGHp924499lW97TpZ07oGLrHMxxBExqG2MSbzm0x#msdyntrid=oY-A_5IK8UaAgXuMxBc0y-GvTG6etncpv1cCALA1Edg

Brief Gedeputeerde Staten aan de Friese gemeenten (12 april 2023)

In een brief van 12 april 2023 heeft Gedeputeerde Staten aan de gemeenten informatie verstrekt over diverse aspecten rond de FPLG-aanpak. O.a. over de procesaanpak t/m 1 juli en de aanpak daarna. Ook wordt ingegaan op bijv. de samenhang met aanpak rond de NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) en de visie FK2050+ (Fryslân Klimaatbestendig 2050+) en de nog op te stellen Natuurdoelanalyses (NDA's). Zie voor de brief:

<https://fryslan.notubiz.nl/document/12628407/1/Brief+DS+Brief+aan+Friese+gemeenten+over+Fries+ProgrammaLandelijk+Gebied+~>

Brief Gedeputeerde Staten aan de Friese gemeenten (9 mei 2023)

In een brief van 9 mei 2023 heeft GS de gemeenten informatie verstrekt over de informele reactietermijn en is er op hoofdlijnen inzicht in de opzet van het FPLG gegeven. Ook worden aan de gemeenten drie vragen gesteld. De brief is als bijlage opgenomen (Bijlage 03).

Periode t/m 9 juni

- De reactietermijn liep tot uiterlijk 9 juni.
- Op 30 mei heeft er een FPLG bestuurdersavond plaatsgevonden (hier waren de dagelijkse en algemene besturen van provincie, waterschap en gemeenten uitgenodigd). Er waren 80 à 90 Friese bestuurders aanwezig (vanuit SWF: twee wethouders en twee raadsleden; de avond viel helaas samen met een raadsbijeenkomst over de FUMO).
- Er heeft afstemming plaatsgevonden met de Friese wethouders FPLG. O.a. op 11 mei (fysiek) en op 21 mei (Teams). O.a. vanwege de verdere afstemming over de gezamenlijke gemeentelijke reactie. Ook is er een ambtelijke Klankbordgroep FPLG gemeenten die tweewekelijks vergadert.
- Consultatie PS en AB: resp. 31 mei en 6 juni.
- De Stuurgroep FPLG vergadert met enige regelmaat met een bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de provincie, Wetterskip en gemeenten. De wethouders Henk de Boer en Jan van Weperen vertegenwoordigen de gemeenten in de Stuurgroep.

Periode 10 juni - 1 juli

In deze periode worden eerst de ingekomen reacties verwerkt. Met een vergadering van de stuurgroep FPLG op 19 juni. Er is een consultatie in het AB (19 juni). Daarna volgt besluitvorming in GS (uiterlijk 27 juni). Hierdoor kan eind juni door GS het Ontwerp Gebiedsprogramma worden vrijgegeven voor toetsing door LNV. Het ontwerp-Gebiedsprogramma moet uiterlijk 1 juli naar het Rijk worden gestuurd (wettelijke verplichting).

Periode na 1 juli t/m 1^e kwartaal 2024

Na toetsing door LNV kan - naar verwachting - in het tweede deel van 2023 worden gewerkt aan het definitieve gebiedsprogramma 2023. Er vindt dan ook nog een formele zienswijzeronde plaats. De verwachting is dat GS en PS de definitieve versie in het eerste kwartaal van 2024 vaststellen en aanbieden aan het Rijk. Het is nog onzeker of vanuit het Rijk plannen worden gehaald en hoe eventueel provinciaal hierop kan worden ingespeeld.

3. Inhoud FPLG op hoofdlijnen

Gedeputeerde Staten benoemen op hoofdlijnen de volgende zaken (overgenomen uit de brief van GS aan de gemeenten van 9 mei 2023):

- Nadruk op uitvoering: we kiezen ervoor om in het FPLG te schetsen welke concrete stappen we de komende jaren gaan zetten en ons daarbij zo min mogelijk te laten afleiden door meningsverschillen over feiten of gewenste doeljaren.
- Gefaseerde aanpak: vanwege resterende onduidelijkheden en ontbrekende informatie over feiten, doelen en voorgenomen acties van het Rijk kiezen we voor een aanpak in drie fasen. De eerste fase (2024-2025) is met name gericht op concrete uitvoeringsacties met maatschappelijk draagvlak. Definitieve keuzes over doelen en doeljaren leggen we aan Provinciale Staten voor als voldoende helderheid verkregen is, in 2025. Omdat we de komende jaren het maximale doen wat uitvoeringstechnisch mogelijk is leidt deze aanpak niet tot vertraging in de doelbereiking, welke keuzes daarover ook uiteindelijk in 2025 gemaakt zullen worden.
- Gelijkwaardigheid fysieke en sociaaleconomische doelen: wij positioneren de sociaaleconomische vitaliteit van het landelijk gebied nadrukkelijk als een gelijkwaardig doel van het FPLG naast de meer ‘fysieke’ (natuur, klimaat, water) doelen. Dit vertaalt zich op meerdere punten door in het FPLG.
- Van onderop: wij gaan uit van een benadering waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de kennis, ideeën, energie en talenten in de Friese maatschappij. Dat doen we door een zware rol te geven aan gebiedsprocessen, maar ook door uit te gaan van een centrale rol voor doelsturing. Wij willen ons zoveel mogelijk beperken tot het ‘wat’ en de invulling van het ‘hoe’ zoveel mogelijk van onderop, via maatwerk, laten plaatsvinden (alhoewel generieke maatregelen niet helemaal te vermijden zijn en in sommige gevallen ook zowel eerlijker als efficiënter is).
- Centrale rol van grond en fondsen: er is een reeks aan instrumenten mogelijk om dichterbij de in het FPLG geschetste doelen te komen. De invulling daarvan willen we ook van onderop inkleuren, maar voor ons is in ieder geval een actiever grondbeleid cruciaal. Daarnaast stellen we een viertal fondsen voor om de noodzakelijke acties mogelijk te maken.

Aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied is een Transitiefonds gekoppeld van ruim € 24 miljard. Voor Fryslân betekent dit een te verwachten inzet van circa € 2,5 miljard. In het FPLG wordt een bijdrage van € 4,5 miljard gevraagd. Het zwaartepunt van de beschikbaarheid en inzet van middelen voor Fryslân wordt in ZO-Fryslân en het veenweidegebied verwacht. Maar ook in andere gebieden liggen er nadrukkelijk mogelijkheden. Met naast bijdragen die een relatie hebben met de natuur-, klimaat-, water- en landbouwopgaven ook aanvullend middelen voor onder andere een Fonds Brede Welvaart (€ 500 miljoen) en de Funderingsaanpak (€ 500 miljoen). Zie ook paragraaf 8.1 “Financiën” in het FPLG.

4. Reactiebrieven

Gezamenlijke brief Friese gemeenten

Binnen de afstemming tussen de Friese gemeenten (o.a. meerdere overleggen met de wethouders FPLG) is een gezamenlijke brief opgesteld. De brief is opgedeeld in 4 punten. Bij Punt 1 worden een aantal punten benoemd die de gemeenten binnen de FPLG-aanpak herkennen en ondersteunen. Bij Punt 2 worden een aantal zorgpunten benoemd. Bij Punt 3 wordt ingegaan op een aantal aanvullende vraagpunten. Bij Punt 4 wordt tot slot ingaan op de drie vragen die de provincie in de brief van 9 mei 2023 bij de gemeenten heeft neergelegd. Het gaat om (1) Sociaal-economische leefbaarheid, (2) de invulling van gebiedsprocessen/governance en (3) de eigen gemeentelijke rol in het vervolg). Korthedshalve wordt verwezen naar de inhoud van de brief (Bijlage 04).

Specifieke aanvullende reactiebrief SWF

Er is een aanvullende reactiebrief vanuit de gemeente Súdwest-Fryslân opgesteld. Deels in lijn met de aanpak zoals die is gevolgd bij de visie Fryslân Klimaatbestendig 2050+ (waar ook naast een gezamenlijke brief van de Friese gemeenten een aanvullende brief vanuit de eigen gemeente is verstuurd). Het gaat om reacties op de onderdelen FK2050+/Water en bodem sturend, Brede Welvaart/Inspiratie voor verandering, Landbouwperspectief, Landschap/Erfgoed, Gastvrijheids-economie/Energietransitie/Circulaire economie en Funderingsaanpak. Korthedshalve wordt verwezen naar de inhoud van de brief (Bijlage 05).

Aanvullende reactiebrief vanuit de Veenweidepartners

Er is een aanvullende reactiebrief opgesteld vanuit de Friese veenweidepartners. Het gaat om de partners binnen het Bestuurlijk Overleg Feangreide (BOF); maar zonder de provincie (want de brief is gericht aan de provincie). Deze brief wordt door wethouder Lucienne Boelsma (als BOF-lid) mede namens de Friese Veenweidegemeenten verstuurd. Ons college heeft ingestemd met de inhoud. De brief gaat in op (1) de Gebiedsgerichte aanpak, (2) de versnelling in de uitvoering en (3) de uitvoeringsorganisatie en grondbank. Korthedshalve wordt verwezen naar de inhoud van de brief (Bijlage 06).

5. Afstemming met de raad

De afstemming met de raad vraagt de komende periode nog specifieke aandacht. Door de krappe reactietijd kon een afstemming met de raad slecht in beperkte mate plaatsvinden:

- Eerder is de raad op hoofdlijnen bijgepraat over de aanpak zoals toen bekend tijdens een bijeenkomst over o.a. het Veenweideprogramma Fryslân/aanpak Idzegea (22 maart).
- Er werd in april een webinar FPLG voor de gemeenten SWF en DFM georganiseerd. Hiervoor was vanuit de raad toen geen belangstelling; overigens evenmin vanuit DFM.
- De raadsleden zijn op 30 mei uitgenodigd voor de FPLG bestuurdersavond. Vanuit SWF waren twee raadsleden aanwezig (o.a. vanwege een gelijktijdig informatieve bijeenkomst; ook moesten twee raadsleden zich vanwege omstandigheden op het laatste moment afmelden).

We verwachten uw raad op korte termijn verder te kunnen informeren over het vervolg rond de FPLG-aanpak. We zullen dan ook aangeven op welke wijze u de komende periode verder wordt meegenomen en wordt betrokken bij de aanpak.

Bijlage(n)

1. Concept FPLG
2. Bijlagendocument bij Concept FPLG
3. Brief GS aan gemeenten (9 mei 2023)
4. Conceptbrief reactie FPLG gezamenlijke Friese gemeenten
5. Conceptbrief reactie FPLG specifieke aanvullende reactie Súdwest-Fryslân (nog aan te leveren)
6. Conceptbrief reactie FPLG vanuit de Veenweidepartners